

MILJØMINISTERIET
EU og Internationalt politisk sekretariat

23. februar 2012
Sagsnr.: 2012-486

Samlenotat til Folketingets Europaudvalg

Samlenotat til miljørådsmøde den 9. marts 2012		
4.	Forslag til Europa-Parlamentet og Rådets forordning om ændring af direktiv 2001/18/EF for så vidt angår medlemsstaternes mulighed for at begrænse eller forbyde dyrkning af GMO'er på deres område. - <i>(mulig) politisk enighed</i>	<i>Side 2</i>
5.	Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oprettelse af et program for miljø- og klimaindsatsen (Life). - <i>Politisk drøftelse</i>	<i>Side 19</i>
6.	EU's bidrag til sluttekst fra Rio+20-konferencen den 20.-22. juni 2012: ”Pathways to a Sustainable future” - <i>Rådskonklusioner</i>	<i>Side 28</i>

PUNKT 4

Forslag til Europa-Parlamentet og Rådets forordning om ændring af direktiv 2001/18/EF for så vidt angår medlemsstaternes mulighed for at begrænse eller forbyde dyrkning af gmo'er på deres område.

KOM(2010) 375

- (mulig) politisk enighed

Revideret notat

Resume

Kommissionen ønsker med sit forslag at ændre EU-lovgivningen for at give medlemsstaterne mulighed for selv at bestemme, hvorvidt de ønsker, at der dyrkes GM-planter på deres territorium uden at ændre godkendelsessystemet på fællesskabsniveau og uafhængigt af de tiltag, som medlemsstaterne har ret til foretage jf. udsætningsdirektivets artikel 26a for at forhindre utilsigtet tilstedeværelse af genetisk modificerede organismer i andre produkter (sameksistensregler).

For at undgå, at denne mulighed underminerer godkendelsessystemet på fællesskabsniveau, skal anvendelsen af denne mulighed begrundes ud fra andre forhold end dem, der i forvejen er taget stilling til inden for rammerne af det harmoniserede EU-regelsæt, som allerede omfatter procedurer for hensyntagen til de risici, en gmo til dyrkning kan udgøre for sundheden og miljøet.

Anvendelsen af forbuddet eller begrænsninger for medlemsstaterne skal endvidere være i overensstemmelse med traktaterne og fællesskabets internationale forpligtelser f.eks. i forhold til WTO.

Forslaget berører ikke godkendelser i EU til import af GMO'er til foder og fødevarerbrug.

Forslaget blev drøftet på rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 27. september 2010 og på rådsmødet (miljø) den 14. oktober 2010, på rådsmødet (miljø) den 20. december 2010, på rådsmødet (miljø) den 14. marts 2011 og på rådsmødet (miljø) den 21. juni 2011.

1. Status

Kommissionen sendte den 13. juli 2010 ovennævnte forslag til Rådet. Den danske sprogversion blev oversendt til Rådet den 16. juli 2010.

Forslaget har hjemmel i Traktaten om den Europæiske Unions Funktionsmåde artikel 114 om harmonisering af medlemsstaternes lovgivning vedr. det indre marked og skal derfor vedtages af Rådet med kvalificeret flertal efter den almindelige lovgivningsprocedure jf. artikel 294.

Kommissionen har endvidere fremlagt en meddelelse KOM(2010)380 til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om valgfrihed for medlemsstaterne til at træffe beslutninger om dyrkning af genetisk modificerede afgrøder, der beskriver baggrunden for forslaget.

Kommissionen præsenterede forslaget på rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 27. september 2010, med en efterfølgende diskussion af det samlede forslags økonomiske konsekvenser, foreneligheden med det Indre Marked og EU's handelsmæssige forpligtelser i for eksempel WTO. Det er således den samlede idé om medlemsstaternes selvbestemmelse i forhold til godkendelse til dyrkning, der var diskussionens omdrejningspunkt.

Kommissionen præsenterede forslaget på rådsmøde (miljø) den 14. oktober 2010 med en efterfølgende udveksling af synspunkter, særligt med henblik på forslagets bidrag til rådskonklusionerne fra 2008 samt, hvorvidt forslaget giver medlemsstaterne en anvendelig og juridisk forsvarlig mulighed for at begrænse eller forbyde dyrkning af gmo'er på deres område.

På rådsmødet (miljø) den 20. december 2010 gav Kommissionen på baggrund af et ønske fra medlemsstaterne tilsagn om, at den ville udarbejde en af liste over mulige begrundelser for nationale dyrkningsforbud inden udgangen af februar 2011.

På rådsmødet (miljø) den 14. marts 2011 var der en udveksling af synspunkter blandt medlemsstaterne, hvor medlemsstaterne opfordrede Rådets Juridiske Tjeneste til at komme med en juridisk vurdering af Kommissionens liste over mulige begrundelser – herunder særligt begrundelsernes WTO-medholdighed. Mange medlemsstater ønskede at skabe juridisk sikkerhed for begrundelserne ved at indsætte dem direkte i forslaget eller alternativt have dem som et bilag til forslaget. Nogle medlemsstater udtalte sig fortsat negativt om forslaget og Kommissionens liste over begrundelser.

Det ungarske formandskab fremlagde den 12. maj 2011 en kompromistekst med en udtømmende liste over begrundelser for at anvende forordningens muligheder for at nedlægge forbud mod dyrkning af GM-planter.

Formandskabet forsøgte på Coreper den 25. maj 2011 at få mandat til at indlede forhandlinger hen imod en første læsningsenighed med Europa Parlamentet på baggrund af kompromisteksten. Der var imidlertid et blokerende mindretal mod formandskabets forslag.

| På rådsmødet (miljø) den 21. juni 2011 fremlagde det ungarske formandskab en fremskridtsrapport.

| På rådsmødet (miljø) den 19. december 2011 fremlagde det polske formandskab en status og oplyste, at der fortsat var et blokerende mindretal mod forslaget. Dermed overdrog det polske formandskab forslaget til viderebehandling under det danske formandskab.

2. Formål og indhold

Formålet med forslaget er at ændre Direktiv 2001/18/EC, art. 26 (Udsætningsdirektivet) ved at tilføje en ny art. 26b, der giver medlemsstaterne mulighed for, at forbyde, begrænse eller hindre dyrkning af genetisk modificerede organismer (GM-planter) på deres territorium.

Muligheden for at forbyde, begrænse eller hindre dyrkning af GM-planter er efter forslaget møntet på bestemte eller alle GM-planter og et forbud kan gælde for dele af en medlemsstat eller for hele medlemsstatens territorium. Nationale forbud kan omfatte dyrkning af GMO'er godkendt til dyrkning under både udsætningsdirektivet og forordning 1829/2003.

Forslaget berører ikke godkendelser til import af GMO'er til EU, alene til foder og fødevarerbrug. Forslaget lægger heller ingen restriktioner for den frie handel med frø.

Udsætningsdirektivet og forordning nr. 1829/2003 om genetisk modificerede fødevarer og foderstoffer udgør et sammenhængende lovgrundlag for godkendelse af GM-planter til dyrkning i EU.

Ifølge denne lovgivning skal GM-planter til dyrkning underkastes en individuel risikovurdering før de kan blive godkendt til markedsføring i det fælles marked. Formålet er at sikre et højt niveau m.h.t. beskyttelse af miljøet og menneskers og dyrs sundhed.

Når en GM-plante er godkendt til dyrkning i overensstemmelse med denne lovgivning, kan medlemsstaterne i dag ikke forbyde eller begrænse markedsføring af denne plante, undtagen under bestemte betingelser fastlagt i fællesskabslovgivningen.

Kommissionen begrundet sit forslag med, at der i de sidste år har været tiltagende tilkendegivelser fra medlemsstaterne om, at beslutninger om den konkrete dyrkning af GM-planter mest hensigtsmæssigt sker på medlemsstatsniveau, hvorfor medlemsstaterne skulle have ret til at have en mulighed for at vedtage regler vedrørende dyrkning af GM-planter på deres territorium efter at GM-planten er blevet godkendt til markedsføring på fællesskabsniveau.

Kommissionen ønsker med sit forslag til ny artikel 26 b i udsætningsdirektivet – i overensstemmelse med subsidiaritetsprincippet - at give medlemsstaterne frihed til at bestemme, hvorvidt de ønsker, at der dyrkes GM-planter på deres territorium. Dette sker uden at ændre godkendelsessystemet på fællesskabsniveau og sker uafhængigt af de tiltag, som medlemsstaterne har ret til at foretage jf. udsætningsdirektivets artikel 26a for at forhindre utilsigtet tilstedeværelse af genetisk modificerede organismer i andre produkter (sameksistensregler).

For at bevare godkendelsessystemet på fællesskabsniveau, skal anvendelsen af denne mulighed begrundes ud fra andre forhold end dem, der i forvejen er taget stilling til inden for rammerne af det harmoniserede EU-regelsæt, som allerede omfatter procedurer for hensyntagen til de risici, en gmo til dyrkning kan udgøre for sundheden og miljøet.

Forbud eller begrænsninger kan alene dreje sig om dyrkning, og ikke den uhindrede omsætning og import af genetisk modificeret udsæd. Tilsvarende må disse forholdsregler ikke være rettet imod anvendelse af udsæd i hvilket der findes tilfældig eller uundgåelige spor af GMO'er, der er godkendt i EU.

Kommissionen har endvidere den 13. juli 2010 vedtaget en ny ikke-bindende anbefaling m.h.t. udarbejdelse af sameksistensregler.

I de nye anbefalinger præciseres muligheden for, at medlemsstaterne kan begrænse dyrkning af GM-planter på større områder af deres territorium for at undgå utilsigtet tilstedeværelse af GMO'er i konventionelle og økologiske afgrøder (GMO-frie områder). Dog skal anvendelse af denne mulighed begrundes af medlemsstaterne ved påvisning af, at de gældende sameksistensregler ikke er tilstrækkelige til at forhindre utilsigtet tilstedeværelse af GMO'er.

Endelig skal anvendelsen af forbuddet eller begrænsninger for medlemsstaterne være i overensstemmelse med traktaterne, særligt med hensyn til ikke-diskriminering af nationale og ikke-nationale produkter og fællesskabets internationale forpligtelser f.eks. i forhold til WTO.

På Rådsmødet den 20. december 2010 gav Kommissionen på baggrund af et ønske fra medlemsstaterne tilsagn om, at den ville udarbejde en liste over mulige begrundelser for nationale dyrkningsforbud inden udgangen af februar 2011.

Kommissionen fremsendte den 8. februar 2011 til medlemsstaterne et arbejdsdokument (SEC(2011)184 final) med en ikke-udtømmende liste over begrundelser.

Kommissionen påpeger indledningsvist, at begrænsning eller forbud mod dyrkning af GMO'er kan have en indirekte effekt på den frie bevægelighed af GM frø og dermed betragtes som en hindring af varernes frie bevægelighed jf. TEUF art. 34. Det er derfor nødvendigt, at medlemsstater sikrer, at evt. begrænsninger eller forbud ligger inden for de undtagelser for varernes frie bevægelighed, der henvises til i TEUF art. 36 eller andre forpligtelser jf. afgørelser fra Den Europæiske Unions Domstol eller anden EU-lovgivning.

På baggrund heraf har Kommissionen identificeret den nedenstående ikke-udtømmende liste over begrundelser, som Kommissionen vurderer enten allerede er forudset i Traktaten eller i eksisterende afgørelser fra Den Europæiske Unions Domstol eller anden EU-lovgivning:

- Den offentlige moral (inkl. religiøse, filosofiske eller etiske hensyn)
- Den offentlige orden
- Forhindring af GMO i andre produkter, f.eks. med hensyn til
 - Bevaringen af økologiske eller konventionelle landbrugssystemer
 - Undgåelse af tilstedeværelsen af GMO'er i andre produkter; særligt fødevarer der sigter mod at være GMO-frie
- Sociale forhold, f.eks.
 - Bevaring af visse typer landbrug for i et givent område at opretholde det nuværende beskæftigelsesniveau (f.eks. bjergområder)
- Planlægning af byer og regioner/ arealanvendelse
- Kulturelle forhold
 - Bevaring af samfundsmæssige traditioner mht. traditionelle landbrugsmetoder
 - Bevaring af kulturel arv forbundet med bestemte produktionsprocesser i bestemte områder
- Generelle miljømæssige mål, som ikke er indgået i vurderingen af evt. negative konsekvenser af GMO'er i miljøet, f.eks.
 - Opretholdelse af visse typer af natur og landskabsformer
 - Opretholdelse af visse habitater og økosystemer
 - Opretholdelse af visse økosystemer mht. til deres ydelser og værdier (f.eks. bevarelse af naturområder af særlig naturmæssig og rekreativ værdi for borgerne).

Kommissionen påpeger, at medlemsstaternes påkaldelse af en eller flere af disse begrundelser i deres abstrakte form ikke vil være tilstrækkelig i forhold til gældende domstolspraksis fra den Europæiske Unions Domstol. I alle tilfælde, hvor art. 36 anvendes, vil domstolen kræve, at den foranstaltning, som medlemsstaten tager i brug skal være begrundet, overholde

proportionalitetsprincippet, og ikke må udgøre et vilkårligt middel til diskrimination eller en skjult handlingshindring mellem medlemsstaterne.

På rådsmøde (miljø) den 14. marts 2011 var der en udveksling af synspunkter blandt medlemsstaterne, hvor medlemsstaterne opfordrede Rådets Juridiske Tjeneste til at komme med en juridisk vurdering af Kommissionens liste over mulige begrundelser – herunder særligt begrundelsernes WTO-medholdighed. Mange medlemsstater ønskede at skabe juridisk sikkerhed for begrundelserne ved at indsætte dem direkte i forslaget eller alternativt have dem som et bilag til forslaget. Nogle medlemsstater udtalte sig fortsat negativt om forslaget og Kommissionens liste over begrundelser.

Den 12. april 2011 fremlagde Rådets Juridiske Tjeneste en vurdering af bl.a. anvendelse af forordningsforslagets bestemmelser i forhold til EU-retten og *GATT* (WTO):

- de grunde, der vedrører et ønske om at forhindre GMO'er i andre produkter, fysisk planlægning og arealanvendelse og generel miljøpolitik vil sandsynligvis lettere kunne accepteres af Domstolen og være af større praktisk nytte end de andre grunde, der foreslås.
- argumentet om, at GM- og ikke-GM-frø ikke er "tilsvarende" med henblik på artikel III.4 i *GATT*, er plausibelt i det omfang, udtalelserne det ungarske formandskabs non-paper af 9. februar 2011 kan underbygges, især henvisning til fysiske forskelle mellem GM- og ikke GM-frø.
- Hvis en klagende part overbeviser et WTO-panel om, at GM- og ikke-GM-frø rent faktisk er "tilsvarende", vil det være mere sandsynligt, at det lykkes at forsvare nationale foranstaltninger baseret på grunde, der kan henføres til undtagelsen vedrørende miljøbeskyttelse i *GATT*-reglerne, end andre typer nationale foranstaltninger.

Den 5. maj 2011 fremlagde Kommissionens Juridiske Tjeneste sine bemærkninger til Rådets Juridiske Tjenestes vurdering af *GATT* spørgsmålet.

De to juridiske tjenester er enige om, at et nationalt forbud mod dyrkning af GMO med basis i de af Kommissionen fremlagte begrundelser, ikke nødvendigvis er i strid med WTO-lovgivningen, og at visse af begrundelserne vil kunne forsvares i WTO-sammenhæng. I den forbindelse noterer Rådets Juridiske Tjeneste, at undtagelsen vedrørende offentlig moral sandsynligvis vil blive meget vanskelig at bruge i praksis. De to tjenester understregede dog, at det i sidste instans vil være afhængig af hvordan den nationale foranstaltning er udformet og anvendes i praksis.

Det ungarske formandskab fremlagde den 12. maj 2011 en kompromistekst med en udtømmende liste over begrundelser for at anvende forordningens muligheder for at nedlægge forbud mod dyrkning af GM-planter.

Begrundelserne kan således være en eller flere af flg.:

- offentlig moral
- forhindring af tilstedeværelse af GMO i andre produkter med forbehold for udsætningsdirektivets artikel 26a (sameksistensregler)
- sociale forhold
- by og regionplanlægning
- kulturelle forhold

- generelle miljømæssige mål ud over dem, der er konkret vurderet efter direktiv 2001/18 (udsætningsdirektivet) eller forordning nr. 1829/2003 (foder/fødevarerforordningen).

Det polske formandskab fremlagde den 30. november 2011 en kompromistekst med en reduceret liste over begrundelserne for at anvende forordningens muligheder for at nedlægge forbud mod dyrkning af GM-planter.

- Offentlig moral
- Forhindring af tilstedeværelse af GMO i andre produkter med forbehold for udsætningsdirektivets artikel 26a (sameksistensregler)
- Sociale forhold
- By og regionplanlægning
- Kulturelle forhold

Det danske formandskab fremlagde et kompromisforslag den 3. februar 2012. Kompromisforslaget indeholder 2 optioner medlemslandene kan anvende, hvis de ønsker at begrænse eller forbyde dyrkningen af GM-planter. Option 1: Medlemslandene har mulighed for, under ansøgningsprocessen forud for godkendelsen af GM-planter på fællesskabsniveau at orientere ansøger om, at man ikke ønsker at den ansøgte GM-plante skal dyrkes på medlemslandets område. Dette betyder, at det geografiske område i godkendelsen ikke vil omfatte medlemslandet, hvis ansøger accepterer medlemslandets anmodning. Option 2: Medlemslandene kan begrænse eller forbyde dyrkning af GM-planter ved at anvende grunde i henhold til EU traktaten, som f.eks. miljø, by- og landplanlægning, socio-økonomi og sameksistens. Kompromisforslaget er udarbejdet for at bryde det blokerende mindretal og tilgodese de medlemslande, der ønsker muligheden for at begrænse eller forbyde dyrkningen af GM-planter på deres område.

3. Europa-Parlamentets udtalelse

Som resultat af Europaparlamentets førstebehandling vedtog parlamentet på sit møde den 5. juli 2011 28 ændringsforslag til Kommissionens forslag.

I ændringsforslag 41 forholder Parlamentet sig konkret til de begrundelser, der kan anvendes i forbindelse med forbud mod dyrkning. Parlamentet foreslår her, at der kan henvises til lokale og regionale miljømæssige grunde, som er komplementære til den miljømæssige risikovurdering, som foretages jf. del C i udsætningsdirektivet, og som vil kunne omfatte:

- Hindring af udvikling af pesticid-resistens blandt ukrudt og skadedyr.
- Spredning i miljøet, øget overlevelsessevne eller mulighed krydsning med dyrkede eller vilde planter.
- Forebyggelse af negative påvirkninger af det lokale miljø på grund af forandringer i den dyrkningsmæssige praksis som følge af dyrkning af GMO'en.
- Opretholdelse af landbrugsmæssige praksis, som rummer et bedre potentiale for at forlige produktion med bæredygtighed i forhold til økosystemet.
- Opretholdelse af den lokale biodiversitet inklusive visse levesteder, økosystemer og visse typer af natur og landskaber.
- Mangel på eller fravær af data vedrørende potentielle negative påvirkninger af dyrkning af GMO'en på det regionale eller lokale miljø, inklusiv biodiversitet.

Foruden de komplementære miljømæssige grunde foreslår Parlamentet grunde, der er relateret til socioøkonomiske forhold, f.eks. vanskelig gennemførlighed, høje omkostninger forbundet med

sameksistensregler eller manglende mulighed for at gennemføre sameksistensregler på grund af særlige geografiske forhold, f.eks. små øer eller bjergområder, behovet for at beskytte mangfoldighed i landbrugsproduktionen eller behovet for at sikre mod opblanding i udsæd. Endelig henviser parlamentet til andre grunde, som kan omfatte arealanvendelse, by- og regionplanlægning eller andre legitime faktorer.

4. Nærhedsprincippet

Der sker med forslaget en tilbageføring af kompetence til medlemsstaterne, der hidtil har ligget på fællesskabsniveau. Dette vurderes at være i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

5. Konsekvenser for Danmark

Gældende dansk ret og forslagets lovgivningsmæssige konsekvenser.

Udsætningsdirektivet er implementeret i dansk lovgivning ved lov om miljø og genteknologi, lovbekendtgørelse nr. 811 af 21. juni 2007 og bekendtgørelse om godkendelse af udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer, bekendtgørelse nr. 1319 af 20. november 2006 af udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer.

Kommissionens forslag er udformet som en forordning om end den tilsigter at ændre et direktiv, nemlig direktiv 2001/18/EC (udsætningsdirektivet). En forordning kan umiddelbart anvendes i medlemsstaterne og medfører pligter og rettigheder direkte for borgerne i de enkelte EU-lande. Der kræves derfor ikke national lovgivning for, at forordningen gælder som lovgivning i medlemsstaterne.

Selv om forordningen vil have direkte virkning i dansk ret, kan der dog godt være tale om, at det er nødvendigt at fastsætte supplerende bestemmelser eller foretage justeringer i lovgivningen. I forhold til den ændring af udsætningsdirektivet der affødes af forordningen vil den normale forpligtelse til implementering i dansk ret dog kræve en nøje juridisk analyse, der ikke er gennemført for nuværende.

Forordning 1829/2003 om genetisk modificerede fødevarer og foder har direkte retskraft og er således ikke som sådan implementeret i dansk lovgivning. Bekendtgørelse nr. 1308 af 14. december 2005 om mærkning af fødevarer (§§ 72 og 77) indeholder dog straffebestemmelser om overtrædelse af forordningens regler for så vidt angår fødevarer. For så vidt angår foder er straffebestemmelserne implementeret med bekendtgørelse nr. 1177 af 11. oktober 2007 om foder og foderstofvirksomheder. Der vil ikke være behov for at ændre disse bekendtgørelser.

Forslagets økonomiske konsekvenser

Erhvervsmæssigt dyrkes der ikke GMO-afgrøder i Danmark. Evt. økonomiske konsekvenser ved et fremtidigt dansk forbud mod dyrkning af en GMO-afgrøde vil afhænge af den pågældende GMO's karakteristika, og kan derfor ikke vurderes for nuværende.

Selvom de juridiske tjenester vurderer, at medlemsstaternes anvendelse af muligheden for at nedlægge forbud begrundet på hovedparten af de af Kommissionen fremlagte grunde vil kunne forsvares i forhold til påstande om overtrædelse af *GATT*-reglerne, kan muligheden for en negativ WTO-afgørelse i en konkret sag ikke udelukkes. En sådan WTO afgørelse kan medføre gengældelsesforanstaltninger fra f.eks. USA, Canada og Argentina. Der kan blive tale om

substantielle gengældelsesforanstaltninger, der ofte målrettes mod følsomme produkter som landbrugs-produkter, og de må forvente at ramme en bred kreds af EU-lande, uanset hvilket EU-lands lovgivning har givet anledning til en tvist ved WTO, herunder også eksport fra Danmark.

Statsfinansielle konsekvenser

Forslaget skønnes ikke at have statsfinansielle konsekvenser.

Erhvervsadministrative konsekvenser

Forslaget skønnes ikke at have erhvervsadministrative konsekvenser.

Samfundsøkonomiske konsekvenser

Der skønnes ikke at være aktuelle samfundsøkonomiske konsekvenser forbundet med forslaget. Erhvervsmæssigt dyrkes der ikke GMO-afgrøder i Danmark. Evt. samfundsøkonomiske konsekvenser ved et fremtidigt dansk forbud mod dyrkning af en GMO-afgrøde vil afhænge af den pågældende GMO's karakteristika.

Beskyttelsesniveau

Forslaget skønnes ikke at ville påvirke beskyttelsesniveauet i Danmark, da det udelukkende omhandler begrundelser for nationale dyrkningsforbud, der ligger ud over mulige miljø- og sundhedsmæssige risici.

6. Høring

Kommissionens forslag har været udsendt i almindelig høring hos relevante interesseorganisationer mv. den 15. juli 2010 med frist 23. august 2010.

Der er i alt indkommet 12 høringssvar.

3 F finder, at der i forbindelse med afgørelser inden for de enkelte medlemsstater om dyrkning af GMO-afgrøder bør foretages en analyse af den samfundsmæssige nytteværdi, hvor også de arbejdsmiljømæssige forhold indgår.

Ved dyrkning i medlemsstaterne bør det også sikres, at medarbejderstaben har den fornødne uddannelse.

DI – organisation for erhvervslivet finder, at EU-kommissionens forslag er uheldigt og uhensigtsmæssigt, idet mulighederne for nationale forskelligheder mht. dyrkning af GMO-afgrøder indebærer risiko for fraktionering af det indre marked og en ulige konkurrencesituation. Flytningen af kompetencen til de enkelte medlemsstater bryder med et helt centralt princip om harmoniserede beslutninger, og DI finder ikke, at dette brud kan forsvares med henvisning til subsidiaritetsprincippet. DI finder, at det er helt centralt at fastholde, at nationale dyrkningsforbud ikke kan begrundes i miljø-, sundheds- og sameksistensmæssige forhold, ligesom sådanne begrænsninger skal være i overensstemmelse med traktaterne og forpligtigelser i WTO.

DI frygter også, at forslaget på sigt fører til, at også import af GMO-foder og fødevarer bliver en nationaleafgørelse.

Endelig finder DI, at forslaget er et yderligere tilbageskridt i forhold til udnyttelse af GM-teknologien, at vækstmuligheder i EU ikke kan indfries, og at fællesskabet derfor ikke vil være at finde blandt de førende på dette felt.

Samlet set kan DI derfor ikke støtte Kommissionens forslag.

Økologisk Landsforening støtter Kommissionens forslag.

Foreningen lægger til grund, at det ikke vil være muligt at dyrke GMO-afgrøder, uden at det vil få økonomiske konsekvenser for de producenter, der markedsfører GMO-frie produkter (f.eks. økologiske), idet det vil give øgede udgifter til adskillelse, logistisk analyser og kontrol med forekomster af GMO'er med deraf følgende tab af indtægter.

Foreningen fremhæver, at dyrkning af GMO-afgrøder forhindrer, at medlemsstaterne kan vælge en national erhvervs politik, der er baseret på produktion af bæredygtige fødevarer uden anvendelse af GMO, da en voksende GMO-produktion kan udgøre en væsentlig barriere for at få flere økologiske arealer i Danmark.

Økologisk Landsforening lægger vægt på, at der ikke stilles begrænsninger for, hvilke begrundelser medlemsstaterne må anvende i forb. med forbud mod dyrkning af en GMO-afgrøde. Det bør således være tilladt at vedtage nationale forbud som led i en national erhvervsstrategi, og for at sikre GMO-frie produkter og for at sikre forbrugernes tillid til GMO-frie produkter.

Landbrug og Fødevarer finder indledningsvist, at det er særdeles vigtigt, at de danske myndigheder overfor Kommissionen påpeger nødvendigheden af, at der fremsættes forslag til løsning af det nuværende nul-tolerance problem – både i forhold til import af foder og fødevarer og i forhold til udsæd. Dette har stor betydning både for den konventionelle foder- og fødevarerproduktion og den økologiske.

Landbrug og Fødevarer noterer endvidere med tilfredshed, at Kommissionen fastslår vigtigheden af sameksistensregler, der imødegår risikoen for, at landmænd lider økonomiske tab som følge af, at andre dyrker GMO-afgrøder, og at beslutninger om markedsføring fortsat skal baseres på en vurdering fra sag til sag, af de miljø- og sundhedsmæssige risici.

Landbrug og Fødevarer finder imidlertid, at den af Kommissionens fremsatte nye rekommandation i forhold til den nugældende rekommandation er et skridt i den forkerte retning, idet den nugældende rekommandation alene lægger videnskabelige forhold til grund for udarbejdelse af sameksistensregler. Hermed kan der - iflg. Landbrug og Fødevarer - opstilles klare betingelser, der skal overholdes, hvis man skal kunne dyrke GMO-afgrøder, som på langt sigt i højere grad vil beskytte de landbrugere, som ønske at fravælge GMO, end de nationale forbud som Kommissionen lægger op til.

Landbrug og Fødevarer finder, at forslaget ikke løser de egentlige problemer, og at det kan rejse nye problemstillinger. Landbrug og fødevarer foreslår, at Danmark arbejder for, at fastslå nødvendigheden af at de enkelte medlemsstater opstiller sameksistensregler og for at fastholde de nuværende rekommandationer for sameksistens.

Landbrug og Fødevarer påpeger, at der på den måde kan opstilles klare betingelser, der skal overholdes, hvis man skal kunne dyrke GMO-afgrøder, som på langt sigt i højere grad vil beskytte de landbrugere, som ønske at fravælge GMO, end de nationale forbud som Kommissionen lægger op til.

Endelig udtrykker Landbrug og Fødevarer bekymring for, om det foreliggende forslag vedr. dyrkning er i overensstemmelse med WTO-reglerne og reglerne for det indre marked, idet muligheden for at forbyde dyrkning i modsætning til de nugældende sameksistensregler ikke er baseret på objektive kriterier.

Landbrug og Fødevarer opfordrer derfor på det kraftigste den danske regering til at arbejde for at sikre, at en evt. kommende regulering er i overensstemmelse med såvel WTO-reglerne som reglerne for det indre marked.

Afdelingen for biosystemer v/Risø DTU finder, at Kommissionens forslag er principielt rigtigt, idet dyrkningsmæssige forhold kan være vidt forskellige mellem lande og regioner, hvilket vanskeliggør sameksistens. Afdelingen finder dog, at Kommissionens forslag er upræcist i forhold til at konkretisere hvilke grunde, der anses for at være legale i forhold til et GMO-dyrkningsforbud. Kommissionens bør derfor i forslaget præcisere, hvornår et forbud er legalt. Uklarhed ved ikke at nævne, at også etiske reservationer er legale begrundelser indebærer, at der kan rejses tvivl om hvorvidt Kommissionens forslag overhovedet bliver operationelt i forhold til den differentierede holdning, som EU-landene har til GM-afgrøde dyrkning.

Danmarks Naturfredningsforening er grundlæggende tilfreds med Kommissionens forslag, der betragtes som en håndsrækning til og en ekstra sikkerhed for natur og miljø i medlemsstaterne.

Foreningen finder dog, at der er uklarhed om, hvilke kriterier de enkelte medlemsstater kan lægge til grund for et evt. forbud. DN ønsker derfor en redegørelse for, hvad der kan udløse et forbud, og om et evt. forbud kan underkendes af Kommissionen.

Endelig ønsker DN, at det sikres, at en evt. ændring af udsætningsdirektivet ikke kommer til at underminere sameksistensreglerne. Sameksistensreglerne bør stadig være gældende og bør være uafhængige af skiftende politiske flertal for og imod GMO-afgrøder.

Forbrugerrådet støtter Kommissionens forslag, idet rådet finder, at det sikrer forbrugerne et reelt valg. Det reelle valg forudsætter, at de forbrugere, der ønsker at købe GMO-frie produkter, skal sikres den mulighed uden en påført merpris fra GMO-produktion.

Foreningen af Danske Biologer støtter Kommissionens forslag.

Dansk Erhverv har ingen bemærkninger til forslaget.

Grundnotat om forslaget har den 20. juli 2010 været forelagt miljøspecialudvalget til skriftlig høring med frist den 26. juli 2010. Der kom i den forbindelse ikke bemærkninger til forslaget.

Sagen blev behandlet på miljøspecialudvalgsmødet den 23. september 2010, hvor der indkom følgende bemærkninger:

Greenpeace mente ikke, at forslaget lever op til Rådskonklusionerne fra 2008, hvor Kommissionen bl.a. blev opfordret til at forbedre miljørisikovurderingen af GMO'er mht. langtidseffekter og effekter på målorganismer samt samarbejdet mellem EFSA og medlemsstaterne. Det må være muligt for medlemsstaterne at anvende miljø- og sundhedsmæssige begrundelser, hvis medlemsstaterne ønsker et forbud mod dyrkning af GM-afgrøder.

DI udtrykte deres skepsis overfor forslaget set i lyset af de udfordringer forslaget kan afstedkomme i WTO-regi. DI anførte, at det er vigtigt at finde frem til en afklaring af, hvilke begrundelser, der kan anvendes af medlemsstater, der ønsker et forbud mod dyrkning af GM-afgrøder. DI anførte, at der allerede i dag er mulighed for at afvise GM-afgrøder via sameksistensreglerne. Dette bør indgå i en orientering af Folketinget.

DN spurgte til om regeringen selv arbejdede med mulige begrundelser for et forbud.

Sagen blev behandlet på miljøspecialudvalgsmødet den 1. december 2010, hvor der var følgende bemærkninger:

Greenpeace efterlyste en omtale af baggrunden/ formålet med forslaget, så det fremgår at formålet med forslaget udover at give større fleksibilitet også er at sikre en mere smidig godkendelsesprocedure i fremtiden. Greenpeace fremhævede endvidere, at risikovurderingerne i EU ikke er gode nok, og at kritiske lande nu får mulighed for at lave nationale forbud. I den sammenhæng anfægtede Greenpeace, at miljø og sundhed ikke kan bruges som begrundelse for et nationalt forbud.

Forslaget gør ifølge Greenpeace Kommissionens oprindelige forslag "værre end det er", idet det nationale forbud ikke må begrundes med et ønske om at forhindre utilsigtet tilstedeværelse af GMO'er i andre produkter, idet fællesskabslovgivningen allerede giver grundlag for at løse sådanne problemer gennem sameksistensregler (artikel 26a i udsætningsdirektivet). Det er tidligere fremgået af forslaget, men det er ifølge Greenpeace blevet fjernet i det endelige forslag. Herudover tilkendegav Greenpeace, at de gerne så de samfundsøkonomiske fordele ved at have mulighed for at lave nationale forbud belyst. Endelig tilkendegav Greenpeace, at det er positivt, at det bliver afklaret, hvilke begrundelser, der kan anvendes i forhold til at lave nationale forbud. Det bør ifølge Greenpeace være muligt at bruge miljø og sundhed som begrundelse. Greenpeace tilkendegav endvidere, at sameksistensreglerne, som i dag er frivillige, bør være obligatoriske.

Ved Miljøspecialudvalget den 9. februar 2011 modtog Miljøministeriet følgende bemærkninger:

Økologisk Landsforening forhørte sig, hvorfor man stillede så mange spørgsmål til Kommissionens forslag, og ikke bare accepterede, at man kunne bruge andre begrundelser end miljø og sundhed, og anvende begrundelsen "vi vil ikke have GMO".

Danmarks Naturfredningsforening påpegede, at reglerne om sameksistens bør kunne løse problemet, og at der ville være nye udfordringer for sameksistensen jo mere økologi, der indføres.

Et revideret notat blev sendt i høring i Miljøspecialudvalget den 16. februar 2011 med frist 18. februar 2011.

Der er i alt indkommet 6 høringssvar.

3F finder, at der i forbindelse med afgørelser inden for de enkelte medlemsstater om dyrkning af GMO-afgrøder bør foretages en analyse af den samfundsmæssige nytteværdi, hvor også de arbejdsmiljømæssige forhold indgår. Ved dyrkning i medlemsstaterne bør det også sikres, at medarbejderstaben har den fornødne uddannelse.

Landbrug & Fødevarer (LF) er enige i, at det er vigtigt at sikre den enkelte landmand og forbrugers valgmulighed, herunder muligheden for at fravælge anvendelsen af GMO, men finder, at dette bedst sikres gennem effektive, fagligt baserede sameksistensregler.

LF finder, at det er afgørende, at såvel de danske myndigheder som EU's institutioner er sig bevidst om de samfundsøkonomiske konsekvenser, der er forbundet med, om Kommissionens forslag er i overensstemmelse med Traktatens regler om det Indre Marked og de internationale handelsregler i regi af WTO.

LF henleder opmærksomheden på, at både Ministerrådets og Parlamentets juridiske tjenester har vurderet, at de finder det vanskeligt at begrunde nationale forbud inden for WTO-reglerne, samt at de danske myndigheder opfordres til at gå den fremlagte liste med mulige begrundelser for nationale forbud meget kritisk igennem.

LF finder, at det er vigtigt, at de danske myndigheder bidrager til at fremme en forståelse i EU for, at det primære formål med sameksistensregler er at fastsætte betingelser under hvilke det kan accepteres, at landmænd dyrker GM afgrøder, samt regler som sikrer, at denne dyrkning sker på en måde, så man forebygger økonomiske tab hos andre landmænd, herunder økologiske, som fravælger genmodificerede afgrøder.

Endvidere finder LF, at det er vigtigt at være opmærksom på, at sameksistensreglerne skal opstille virkemidler, som forhindrer uønsket forekomst i ikke-GM afgrøder. Hvis det i henhold til disse virkemidler ikke er muligt at dyrke en GM afgrøde, så er der tale om et de facto forbud. Sameksistensregler skal ikke opstille regler som nødvendigvis gør det muligt at dyrke enhver GM afgrøde. Derfor vil sameksistensregler, der for hver enkelt afgrøde fastlægger betingelser, der skal være overholdt, være et effektivt og fagligt baseret og dermed WTO-medholdeligt redskab, der vil være anvendeligt uanset om det er i England, i Danmark eller på Madeira.

LF opfordrer derfor de danske myndigheder til i EU at arbejde målrettet for at forpligte medlemsstaterne til at udarbejde effektive sameksistensregler, som på et fagligt objektive grundlag kan opstille betingelser for dyrkning. LF finder, at de danske myndigheder skal arbejde for at forpligte medlemsstaterne til at opstille sameksistensregler på et fagligt grundlag frem for at arbejde for at fremme dette forslag. Effektive sameksistensregler er den langsigtet bedste måde at sikre økologiske og konventionelle landmænds mulighed for at dyrke non GM afgrøder.

LF mener, det er en særdeles teoretisk betragtning, at det anføres at forslaget ikke skulle medføre restriktioner for den frie handel med frø. Idet det bør være åbenbart for enhver, at hvis man forbyder landmænd at dyrke en given GM afgrøde eller alle GM afgrøder, så forhindrer man samtidig den frie handel med godkendte frø og udsæd.

LF er enige i, at det ikke på nuværende tidspunkt er muligt at beregne de økonomiske konsekvenser ved et forbud, da det vil afhænge af den konkrete afgrøde. Det er imidlertid vigtigt at være opmærksom på, at udover den direkte effekt af en konkret afgrøde er der en meget stor økonomisk risiko forbundet med at indføre muligheden for at forbyde dyrkningen af GM afgrøder på et grundlag, hvor det er stærkt tvivlsomt, om begrundelserne herfor er WTO-medholdelige. Dette er særlig vigtigt for Danmark, da vi har en meget stor fødevarereksport. Derfor er LF grundlæggende uenig i synspunktet i Rammenotatet om, at der ikke skulle være samfundsøkonomiske konsekvenser forbundet med forslaget.

LF er af den opfattelse, at kun enkelte lande har udtrykt opbakning til forslaget, hvorimod flere lande, herunder Tyskland, meget kraftigt har taget afstand fra forslaget og flertallet af lande har haft tekniske spørgsmål og betænkeligheder ved forslaget.

LF skal således fastholde, at de tidligere fremsatte synspunkter om, at Kommissionens forslag rejser flere problemer end det løser, og at dyrkningen af GM afgrøder allerede er national kompetence i kraft af, da sameksistensregler fastsættes nationalt.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) bakker op om det principielle i denne mulighed som forslaget giver og opfordrer den danske regering til at tage muligheden i brug. DN er glade for, at kommissionen nu har identificeret de kriterier, som kan være gældende for, at medlemsstaterne kan begrunde et afslag eller forbud.

DN opfordrer den danske regering til at støtte kommissionens forslag og den ikke-udtømmende liste, og især støtte kommissionen i at få vedtaget begrundelse nr. 3, Forhindring af GMO i andre produkter, f.eks. med hensyn til: bevaring af økologiske eller konventionelle landbrugssystemer og undgåelse af tilstedeværelse af GMO'er i andre produkter; særlig fødevarer der sigter mod at være GMO fri og begrundelse nr. 7, Generelle miljømæssige mål, som ikke er indgået i vurderingen af evt. negative konsekvenser af GMO'er i miljøet.

Dansk Industri (DI) henviser til det tidligere fremsendte høringssvar fra 23. august 2010. DI's kritiske holdning til forslaget er ikke ændret af Kommissionens nye udspil.

Et revideret notat blev sendt i høring i Miljøspecialudvalget den 16. maj 2011 med frist 17. maj 2011.

Der er i alt indkommet 5 høringssvar.

3F henviser til tidligere fremsendte bemærkninger.

Dansk Industri (DI) henviser til tidligere fremsendte høringssvar af 23. august 2010. DI gør desuden opmærksom på, at Folketinget bør tage alvorligt på risikoen for gengældelsesforanstaltninger fra tredjelande, såsom USA, Canada og Argentina, som følge af en negativ WTO afgørelse.

Greenpeace ønsker, at Danmark fastholder at en eventuel forbedret national mulighed for at forbyde GMO-dyrkning ikke fritager Kommissionen fra på EU-niveau at gennemføre den forbedret GMO-risikovurdering. Greenpeace fremhæver endvidere, at man ønsker at miljøargumenter kan bruges som begrundelse for nationalt forbud og at Kommissionen forsøger at forhindre medlemsstaterne, at anvende miljø- og sundhedsargumenter som begrundelser for nationalt forbud. Greenpeace finder, at uafhængige forskere skal have adgang til alt relevant materiale vedr. GMO'er.

Greenpeace ønsker ikke, at Danmark støtter et kompromis der undtager miljø- og sundhedsargumenter. Endvidere finder Greenpeace, at medlemsstaternes ret til at forbyde GMO-dyrkning skal dække alle grupper af GMO'er. Ligeledes at der skal være obligatoriske regler for sameksistens.

Endelig tilkendegav Greenpeace, at de er enige med Europa-parlamentets miljøudvalg og Europa-parlamentets retsudvalg at henvisningen til TEUF art 114 (indre marked) skal ændres til TEUF 192 (miljø).

Økologisk Landsforenings (ØL) finder, at et hvert EU land skal have mulighed for at nedlægge nationalt forbud mod dyrkning af GMO afgrøder i det pågældende land.

ØL mener, at hvis givne sameksistensregler baserer sig på accept af en *vis* GMO forekomst på f.eks. 0,1 – 0,9% GMO i GMO fri produkter, så må eksistensen af sameksistensregler ikke kunne anvendes til at afvise introduktion af et nationalt forbud.

ØL finder, at det er essentielt, at medlemslandene skal have mulighed for at vælge at satse på GM fri dyrkning som nationalt brand.

Endvidere finder ØL, at man hellere vil have det foreliggende forslag vedtaget i den foreliggende form end at der evt. opstår usikkerhed om, hvorvidt der kan opnås enighed om at indføre adgang til at vedtage et nationalt forbud.

Landbrug & Fødevarer finder, at forslaget er særdeles problematisk. Bekymringen understreges af, at såvel Ministerrådets som Parlamentets juridiske tjenester har udtrykt stærk tvivl om, om forslaget er WTO medholdeligt og mener ikke at tvivlen er blevet mindre efter, at Kommissionen har publiceret en (ikke udtømmende) liste over mulige begrundelser for nationale forbud.

L&F er derfor særdeles bekymret for, at det kan føre til en WTO sag, hvis medlemsstater forbyder dyrkning af GM afgrøder med baggrund i dette forslag. Dette er særdeles uheldigt for Danmark, som er storeksportør af fødevarer. L&F mener, at medlemsstaterne kan opstille sameksistensregler, og herigennem betingelser, som skal opfyldes for, at en given GM afgrøde kan dyrkes et givet sted.

L&F finder, at frem for at følge Baroso-forslagets præmis om at tage stilling til, om man kan dyrke en GM afgrøde, så er det langt mere hensigtsmæssigt – og en bedre og mere varig beskyttelse af de landmænd, som ønsker at fravælge GM afgrøder – at der via nationale sameksistensregler opstilles betingelser, hvorunder man eventuelt kan dyrke en specifik GM afgrøde.

L&F finder derfor, at det vil være langt mere hensigtsmæssigt at ændre artikel 26a, således at Medlemsstaterne ikke alene kan, men skal opstille nationale sameksistensregler, hvorved ovennævnte forslag bliver overflødig.

Sagen blev behandlet på miljøspecialudvalgsmødet den 9. februar 2012, hvor der var følgende bemærkninger:

Greenpeace udtrykte bekymring for, om aspektet med de frivillige aftaler ville få betydning for medlemslandenes kritiske engagement i risikovurderingerne. Hermed forstået, at medlemslandene ville bruge mindre energi på at rejse kritiske spørgsmål hvis de kunne opnå et forbud i stedet. Greenpeace understregede, at de frivillige aftaler ikke tilføjede noget nyt, men i værste fald kunne mindske engagementet i de kritiske risikovurderinger.

Landbrug og Fødevarer mente, den nationale kompetence som forslaget skulle dække allerede er

omfattet af sameksistensreglerne, der både er sagligt begrundede og WTO medholdige. L&F var således utrygge ved formuleringen ”ikke nødvendigvis WTO stridigt” og påpegede, at en eventuel retssag kunne være langvarig og have konsekvenser for både eksport og arbejdspladser, mens den stod på. Samtidig fandt man, at forslaget ophævede det indre marked. L&F anmodede om ansvarlighed for forslagens konsekvenser.

DI Fødevarer tilkendegav, at man var enig med Landbrug og Fødevarer i, at sameksistensreglerne var dækkende.

7. Forhandlingsituationen

Forslaget blev drøftet på rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 27. september 2010. En række store medlemsstater udtalte sig imod Kommissionens forslag, og de henviste til, at man opfattede forslaget som et brud på det indre marked, og at forslaget derfor ville medføre ulige vilkår for landmænd på tværs af Europa. Et stort antal medlemsstater udtalte, at deres stillingtagen ville afvente en udtalelse fra Rådets juridiske tjeneste om forslagens forenelighed med det indre marked og WTO. Rådet overlod det til en ad hoc-gruppe at arbejde videre med forslaget.

Forslaget blev endvidere drøftet på rådsmøde (miljø) den 14. oktober 2010. Kommissionen præsenterede her sit forslag og der var herefter en udveksling af synspunkter i forhold til forslagens bidrag til opfyldelsen af rådskonklusionerne fra 2008 samt hvorvidt forslaget giver en anvendelig og juridisk forsvarlig mulighed for at begrænse eller forbyde dyrkning af gmo'er på en medlemsstats område. Danmark og en række andre medlemsstater udtrykte sig positivt over for forslaget – herunder, at man så forslaget som et skridt på vejen til at imødekomme opfordringen i rådskonklusionerne fra 2008 om at tilvejebringe mulighed for, at medlemsstaterne kan indføre begrænsninger eller forbud mod dyrkning af GMO-afgrøder.

Danmark understregede desuden, at det helt centrale for forslagens værdi er, at Kommissionens forslag giver medlemsstaterne en anvendelig og juridisk forsvarlig mulighed for at begrænse eller forbyde dyrkning af GMO'er på deres område. Danmark opfordrede på den baggrund Kommissionen til at redegøre for, hvilke begrundelser, der vil kunne anvendes til at begrænse eller forbyde dyrkning på eget territorium, og som ikke er i strid med WTO-reglerne.

En mindre gruppe af medlemsstater var imod forslaget, mens andre afventede udtalelsen fra Rådets juridiske tjeneste omkring forslagens forhold til det indre marked samt WTO-reglerne inden endelig stillingtagen. Kommissionen indvilligede i at arbejde videre med at udarbejde den af medlemsstaterne efterlyste liste med klare kriterier for, hvilke begrundelser, der vil kunne anvendes. For at sikre fortsat fleksibilitet understregede Kommissionen, at der ikke vil blive tale om en udtømmende liste. For så vidt angår opfølgningen på rådskonklusionerne fra 2008 oplyste Kommissionen, at den inden årets udgang vil levere en rapport om de socioøkonomiske kriterier og komme med et udspil til, hvordan EFSA's risikovurdering kan styrkes. Kommissionen har fremlagt en rapport om de socioøkonomiske kriterier i maj 2011.

Forslaget blev drøftet på rådsmødet (miljø) den 20. december 2010, hvor det belgiske formandskab fremlagde en fremskridtsrapport. En lang række lande lagde vægt på, at 2008 – konklusionerne blev gennemført, men var ikke enige indbyrdes om, hvorvidt den videre behandling af det foreliggende forslag skulle afvente gennemførelsen af konklusionerne. Blandt medlemsstaterne var der fortsat usikkerhed om vurderingen af forslaget i forhold til det juridiske grundlag og Traktaten

og forslaget WTO-medholdelighed. Det var Kommissionens vurdering, at det juridiske grundlag for forslaget var i orden. Kommissionen gav udtryk for, at gennemførelsen af 2008-konklusionerne ikke ville gøre det muligt for medlemsstaterne at forbyde dyrkning af GMO'er med miljø- og sundhedsmæssige begrundelser og understregede at gennemførelsen af konklusionerne var en parallel proces, som ikke forhindrede, at man kunne tage stilling til det foreliggende forslag. Kommissionen gav endelig tilsagn om, at ville fremlægge en ikke-udtømmende liste over mulige begrundelser for nationale forbud, som var i overensstemmelse med traktaten og internationale forpligtelser.

På rådsmødet den 14. marts 2011 var der en udveksling af synspunkter blandt medlemsstaterne, hvor medlemsstaterne opfordrede RJTs tjeneste til at komme med en juridisk vurdering af Kommissionens liste over mulige begrundelse særligt i forhold til begrundelsernes WTO-medholdelighed. Mange medlemsstater ønskede at skabe juridisk sikkerhed for begrundelserne ved at indsætte dem direkte i forslaget eller alternativt have dem som et bilag til forslaget. Nogle medlemsstater udtalte sig fortsat negativt om forslaget og Kommissionens liste over begrundelser..

Det ungarske formandskab forsøgte på COREPER den 25. maj 2011 at få mandat til at indlede forhandlinger hen imod en første læsningsenighed med Europa Parlamentet på baggrund af kompromisteksten. Der var imidlertid et blokerende mindretal i COREPER mod formandskabets forslag.

Forslaget blev drøftet på rådsmødet (miljø) den 21. juni 2011, hvor det ungarske formandskab fremlagde en fremskridtsrapport. Medlemslandene opretholdt deres kendte positioner, og der var således fortsat et blokerende mindretal mod forslaget.

På rådsmødet (miljø) den 19. december 2012 redegjorde det polske formandskab for forhandlingssituationen og konstaterede, at denne var uforandret, og at der dermed fortsat var et blokerende mindretal mod forslaget. Det polske formandskab overdrog kompromisforslaget til det danske formandskab.

8. Regeringens holdning

Regeringen hilser Kommissionens forslag velkommen, idet det ligger inden for rammerne af Folketingets vedtagelse (V83) fra den 27. maj 2010 om genmodificerede afgrøder. Folketinget vedtager i V83, at Danmark i EU-regi arbejder for nationale afgørelser vedrørende dyrkning af genetisk modificerede afgrøder.

Regeringen lægger vægt på, at begrundelserne vil give medlemsstaterne en reel ret til selv at bestemme, om der skal dyrkes GMO'er på deres territorium.

Regeringen lægger vægt på, at de reelle begrundelser for at kunne forbyde dyrkning af GMO'er på deres territorium inkluderes eksplicit i forslaget

Regeringen lægger vægt på, at Rådets Juridiske Tjeneste og Kommissionen er enige om, at medlemsstaternes anvendelse af muligheden for at nedlægge forbud begrundet på visse af de af Kommissionen fremlagte begrundelser ikke nødvendigvis er i strid med WTO-lovgivningen.

Regeringen støtter fortsat forslaget om nationale afgørelser vedrørende dyrkning af genetisk modificerede afgrøder, såfremt forslaget fortsat giver medlemsstaterne en reel ret til at kunne

forbyde dyrkning af GMO-afgrøder, velvidende at WTO-medholdeligheden i sidste instans vil være afhængig af de konkrete omstændigheder i forbindelse med nedlæggelse af et forbud.

9. Tidligere forelæggelser for Folketinget

Der er oversendt nærheds- og grundnotat om forslaget til Folketingets Europaudvalg den 3. september 2010. Sagen blev endvidere forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering ved samlenotat oversendt den 16. september 2010 forud for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 27. september 2010, 30. september 2010 forud for rådsmøde (miljø) den 14. oktober 2010, den 9. december 2010 forud for Rådsmødet den 20. december 2010, den 24. februar 2011 forud for rådsmøde (miljø) den 14. marts 2011, og den 17. maj 2011 med henblik på opnåelse af forhandlingsmandat samt den 10. juni forud for rådsmødet (miljø) den 21. juni 2011.

PUNKT 5

Forslag til EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS FORORDNING om oprettelse af et program for miljø- og klimaindsatsen (Life).

KOM(2011) 874.

- Politisk drøftelse

Nyt notat

Resume

Forslaget fastsætter for perioden 2014-20 de indholdsmæssige, organisatorisk/administrative og budgetmæssige rammer for en fortsættelse af LIFE-programmet, som har eksisteret siden 1992 med forskellige ændringer. Formålet med programmet er at yde støtte til medlemslandenes gennemførelse af natur-, miljø- og klimaprojekter, der har særlig fællesskabsværdi. Forslaget indeholder følgende væsentlige punkter:

- *Fortsættelse af LIFE programmet, men nu opdelt på to delprogrammer for henholdsvis miljø og klima og med et samlet budget for hele perioden på 3,2 mia. € (faste priser), svarende til en budgetudvidelse på 0,8 mia. €, øremærket til imødegåelse af klimapåvirkninger og til klimatilpasning.*
- *En opdeling af programmets miljødel i tre prioriterede områder: Miljø og ressourceeffektivitet, biodiversitet, hvoraf mindst 50 % skal anvendes på biodiversitetsområdet og miljøforvaltning og -information.*
- *En opdeling af programmets klimadel i tre prioriterede områder: Modvirkning af klimaændringer, tilpasning til klimaændringer, samt klimaforvaltning og -information.*
- *Maksimalt EU-tilskudsandele på mellem 70 og 80 % afhængig af projekttype.*
- *Mere håndfast overordnet prioritering af EU projektstøtten gennem introduktion af arbejdsprogrammer, der vedtages af LIFE-komiteén.*
- *Introduktion af projektstøtte til en ny type "integrerede projekter", som er store projekter, der kombinerer forskellige (EU)finansieringskilder: Regionaludvikling, Socialfond, Samhørighed, Landdistrikt og Fiskeri.*
- *Afskaffelse af den forhåndsfordeling af midlerne mellem medlemslandene, der er indbygget i det eksisterende program og som foreslås erstattet af "geografisk balance", hvor kommissionen vha. fleksible tildelingskriterier for integrerede projekter sikrer, at alle medlemsstater tilgodeses.*

Kommissionen forventer at programmet skaber natur- og miljøgoder svarende til mindst det dobbelte af EU-tilskuddet, herunder op mod 20.000 arbejdspladser beregnet for hele EU. Det forventes, at Danmark mindst kan hjemtage tilskud svarende til det danske budgetbidrag.

1. Status

Kommissionen sendte den 12. december 2011 ovennævnte forslag til Rådet. Forslaget har hjemmel i TEUF artikel 192, og skal derfor vedtages af Rådet med kvalificeret flertal efter proceduren om den almindelige beslutningsprocedure i TEUF artikel 294.

Europa-Parlamentet har endnu ikke behandlet forslaget.

Et grundnotat om forslaget er oversendt til Folketingets Europa Udvalg den 8. marts 2012.

Forslaget er præsenteret af Kommissionen på Rådsmøde (Miljø) den 19. december 2011, og er sat på dagsordenen for Rådsmøde (Miljø) den 9. marts 2012 med henblik på politisk drøftelse. Det danske formandskab tilstræber, at der opnås enighed om en delvis generel indstilling om forslaget på Rådsmøde (Miljø) den 11. juni 2012.

2. Formål og indhold

Forslaget indebærer en fortsættelse i perioden 2014-20 af LIFE-programmet, som har eksisteret siden 1992 med forskellige ændringer. Formålet med programmet er at yde EU-støtte til natur-, miljø- og klimaprojekter i medlemsstaterne, der har særlig fællesskabsværdi.

For at kunne bidrage til gennemførelsen af Europa 2020 strategien, om intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst, foreslår Kommissionen i sin meddelelse om den flerårige finansielle ramme (FFR) for 2014-2020, at miljø- og klimaindsatsen skal indgå som en integreret del af alle hovedbestanddele i EU budgettet. Denne "mainstreamingtilgang" betyder, at målene for indsatsen mod klimaændringer og for miljøet skal afspejles i alle de indsatsområder, der omfattes af budgettet. Det erkendes dog, at gennemførelsen af miljø- og klimalovgivning stadig er ujævn og utilstrækkelig på tværs af EU's medlemsstater.

Derfor foreslås videreførelsen af LIFE-programmet som et instrument med det overordnede formål at bidrage til gennemførelse af EU's klima- og miljølovgivning, at bidrage til integration af klima og miljømålsætninger i andre EU politikker samt til udvikling og udbredelse af bedste praksis mellem medlemsstaterne for at sikre, at de og andre interessenter udnytter hinandens erfaringer på en række områder inden for natur, miljø og klima.

Herudover anføres det som et overordnet formål med programmet, at det skal bidrage til at dreje EU henimod en økonomi, der er energi- og ressourceeffektiv og robust overfor klimaforandringer, at det medvirker til at beskytte og forbedre miljøkvaliteten samt at det bidrager til at stoppe tilbagegangen i biodiversiteten og vender tilbagegangen til fremgang.

Der foreslås for 7-års perioden to rammeprogrammer under ét: i alt 2,4 mia. € til LIFE miljø (omtrent svarende til nuværende niveau), hvoraf 50 % forhåndsreserveres til biodiversitetsprojekter; og yderligere 0,8 mia. € til LIFE klima.

Forslaget indebærer en strategisk ændring i den måde projekter genereres. Hvor der nu bevilges projekter, der er formuleret i medlemsstaterne ("bottom-up"), ønsker kommissionen at prioritere særlige temaer gennem udarbejdelsen af flerårige arbejdsprogrammer ("top-down"). Arbejdsprogrammerne foreslås udarbejdet af en komité med deltagelse af medlemsstaterne. Programmet betoner kraftigere, end i det nuværende program, gennemførelse af overordnede miljø- og klimatiltag i forhold til mere enkeltstående innovations- og demonstrationsprojekter. Programmet ser et stort potentiale for synergivirkninger mellem klima- og miljømålsætninger, da projekter kan medvirke til at gavne begge formål.

LIFE miljø delprogrammet fastlægges med 3 prioriterede tilskudsområder: Miljø og ressourceeffektivitet, Biodiversitet samt et område for Miljøforvaltning og -information.

Støtten på miljø og ressourceeffektivitetsområdet foreslås målrettet mod projekter, der demonstrerer bedste praksis og løsninger inden for en række emner, herunder på området for sundhed og miljø. Herudover foreslås det at støtte integrerede projekter målrettet imod at gennemføre EU miljølovgivningen på områderne vand, affald og luft.

Støtten på biodiversitetsområdet foreslås altovervejende målrettet mod projekter, som bidrager til gennemførelsen af EU's biodiversitetsstrategi frem mod 2020 samt EU lovgivningen på biodiversitetsområdet med særlig vægt på, Habitatdirektivet, Fuglebeskyttelsesdirektivet og Natura 2000 netværket.

Den forvaltnings- og informationsrelaterede støtte foreslås anvendt til uddannelses- og informationsaktiviteter med sigte på at fremme vidensdeling og bevidstgørelse i fællesskabet om de erfaringer, der indhøstes i medlemslandene via de LIFE-støttede projekter, samt til driftsstøtte til bl.a. NGO'er, der er aktive omkring udvikling og gennemførelse af EU's miljølovgivning.

LIFE klima delprogrammet fastlægges ligeledes med 3 prioriterede indsatsområder: Indsats mod klimaforandringer, Klimatilpasning samt et område for Klimaforvaltning og -information.

De to områder vedrørende klimaforandringer og klimatilpasning er rettet imod projekter, der sigter på at fremme gennemførelsen af EU klimalovgivningen, mainstreaming af klimaindsatsen indenfor alle relevante EU politikområder, samt bidrage til udvikling og innovation af teknologier, metoder og systemer, der kan udbredes mhp. at fremme indsatsen på klimaområdet.

Sigtet med det prioriterede område for klimaforvaltning og -information er bl.a. at fremme bevidstgørelsen om klimaspørgsmål, støtte information og formidling på klimaområdet, herunder lette videndeling og fremme udviklingen og udbredelsen af bedste praksis og politiske tilgange.

Udover at fortsætte muligheden for støtte til pilotprojekter, demonstrationsprojekter og bedste praksisprojekter introducerer forslaget en ny type såkaldte "integrerede projekter", som er store projekter, med det sigte at kombinere forskellige (EU-)finansieringskilder. Konceptet er en udløber af kommissionens forslag til en fælles strategisk ramme (CSF) for fem store fonde, nemlig Den Europæiske Fond for Regionaludvikling (EFRU), Den Europæiske Socialfond (ESF), Samhørighedsfonden, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL) og Den Europæiske Hav- og Fiskerifond (EHFF), som skal sikre at aktiviteter, der iværksættes med midler fra disse fonde understøtter hinanden.

Hvor der tidligere har været lagt vægt på, at LIFE ikke kunne støtte aktiviteter, der på nogen måde kunne støttes af andre EU-midler, vil der efter det nye forslag blive lagt vægt på LIFE-projekters evne til at skabe synergi med tiltag, der finansieres af andre fondsmidler.

Kommissionen foreslår med henblik på en forenkling af administrationen, at moms og personaleudgifter til fastansat personale ikke længere skal være støtteberettiget. For at kompensere for dette foreslås højere støttesatser. Afhængig af projektype foreslås det at LIFE støtten kan udgøre maksimalt mellem 70 og 80 procent af de tilskudsberettigede projektkomkostninger.

Forordningsforslaget tilstræber, at alle medlemsstater tilgodeses med støtte til integrerede projekter, såkaldt geografisk balance. Kriterierne for sikring af en sådan geografisk balance er ikke fastsat i forordningsforslaget. Beføjelsen til fastlæggelse af kriterierne foreslås tillagt Kommissionen via

delegerede retsakter efter bestemmelserne i traktatens art. 290. For medlemsstater med en lille ansøgningskapacitet forudses teknisk bistand til at formulere projekter og ansøgninger.

Udover kriterier for geografisk balance foreslås det, at den mere præcise udformning af indikatorer til vurdering af programmets resultater samt kriterier for hvorvidt projekter, der foreslås af medlemsstaterne vurderes at bidrage til at opfylde programmets overordnede målsætninger, fastsættes af Kommissionen via delegerede retsakter efter bestemmelserne i traktatens art. 290.

3. Europa Parlamentets udtalelser

Europa Parlamentet har endnu ikke udtalt sig.

4. Nærhedsprincippet

Formålet med forslaget er at videreføre den fælles EU LIFE støtteordning med det primære sigte at sikre den bedst mulige gennemførelse af vedtagne EU politikker på klima og miljøområdet i alle medlemslande, hvorfor nærhedsprincippet er tilgodeset.

5. Konsekvenser for Danmark

Gældende dansk ret og forslagets lovgivningsmæssige konsekvenser:

LIFE programmet er ikke reguleret under dansk lov. Programmet foreslås gennemført med vedtagelse af en forordning med direkte retskraft og fordrer ikke særskilt implementerende dansk lovgivning.

Forslagets økonomiske og erhvervsadministrative konsekvenser:

Kommissionen skønner de diskonterede kvantificerbare miljøøkonomiske benefits af projekterne under det nuværende LIFE-program til at udgøre imellem det dobbelte eller det 6 dobbelte af investeringsomkostningerne opgjort for hhv. LIFE miljø og LIFE natur. Opgjort som årlige benefits vurderes disse - ud fra et konservativt skøn - til at være i størrelsesordenen mindst 600 mio. € pr. år. Der er i disse skøn ikke medtaget den positive værdi af øvrige sociale og økonomiske effekter af projekterne, som f.eks. positive sundhedseffekter af en forbedret miljøkvalitet samt de afsætningsøkonomiske gevinster, der knytter sig til den system og produkt udvikling på miljøområdet, som projekterne forårsager.

Dette skal sammenholdes med en årlig uddeling i perioden i størrelsesordenen 300 mio. €. Det antages at det kommende LIFE-program vil have mindst samme effekt.

I konkrete termer opregner Kommissionen de miljømæssige resultater af gennemførte projekter til 4,7 mio. ha under naturgenopretning og forbedret beskyttelse, forbedret vandkvalitet over 3 mio. ha, forbedret luftkvalitet for 12 mio. mennesker, reduktion i affaldsmængder på 300.000 t og genanvendelse af yderligere 1 mio. t.

Kommissionen anslår endvidere, at der efter projekternes færdiggørelse er skabt ca. 2.000 varige arbejdspladser ved den direkte videreførelse af projektaktiviteterne, og at der kan påregnes op til 18.000 nye arbejdspladser som følge af miljøprojekternes produktudvikling.

Statsfinansielle konsekvenser.

Budgettet for LIFE forslaget indgår i Kommissionens forslag til EU's budget (MFF) for perioden 2014 -2020 under udgiftskategori 2: "Bæredygtig vækst – Natur ressourcer" med et foreslået samlet budget på 3,2 mia. € i faste priser. Danmarks andel heraf (2 %) indebærer således en samlet statslig udgift på ca. 480 mio. kr. i budgetperioden. De statsfinansielle nettoomkostninger ved forslaget vil bero på Danmarks evne til at formulere og opnå Kommissionens godkendelse af konkrete tilskudsprojekter indenfor LIFE programmet i perioden.

Erhvervsadministrative konsekvenser.

Forslaget vurderes ikke at have væsentlige erhvervsadministrative konsekvenser, idet et evt. timeforbrug alene vil angå ansøgere og projektudførende virksomheder og myndigheder.

Beskyttelsesniveau

Forslaget har ingen konsekvenser for det danske beskyttelsesniveau.

6. Høring

Forslaget er udsendt i høring den 11. januar fra NST til 40 interessenter. Det er desuden parallelt af Klima- og Energiministeriet udsendt til 140 modtagere. Forslaget er endvidere offentliggjort på Høringsportalen. Der er ved høringsfristens udløb den 7. februar indkommet høringssvar med konkrete bemærkninger til forslaget fra følgende høringssvarpart:

3F (Fagligt Fælles Forbund) påpeger, at selvom forordningstekstens indledning nævner jobskabelse, er der ingen beskrivelse af hvilke sektorer denne vedrører. Man fremhæver i den forbindelse, at det er vigtigt at både faglærte og ufaglærte får den fornødne uddannelse. 3F fremhæver, at fagbevægelsen er en relevant interessent, jf. forordningens omtale heraf.

Danmarks Jægerforbund finder det vigtigt, at den foreslåede "top-down" tilgang til projektgenerering ikke går ud over LIFE-programmets folkelige rummelighed. Biodiversitet er et højt prioriteret område og der bør fortsat forhåndsreserveres 50 % af miljø- delprogrammets budget hertil. **Danmarks Jægerforbund** ønsker at evalueringsrapporter o. lgn. vedrørende LIFEprogrammet bliver oversat og dermed gjort tilgængelige for danske borgere.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) ønsker med henvisning til, at den økonomiske krise betyder en nedprioritering af naturindsatsen i en række lande, at der i visse tilfælde skal være mulighed for at hæve støttesatsen til 100 %. Der peges også på et behov for en ny projekttype, der tillader at der søges en uspecificeret "pulje", som derefter udmøntes til en række mindre projekter, der hver især er for små til at ansøge individuelt. DN ønsker at det i forordningsteksten anføres, at (klima) projekter ikke kan støttes, hvis de medfører miljø- og naturforringelser.

DN har en række konkrete forslag til forordningen:

- Budgettet bør forøges fra de nuværende 0,2 % af EU-budgettet til 1 % heraf.
- Øremærkningen til biodiversitet bør hæves fra 50 % af miljødelprogrammet til 75 %.
- Integreerede projekter bør ikke prioriteres på bekostning af de traditionelle, men i stedet finansieres af den ovennævnte generelle stigning i budgettet.
- Projekter i oversøiske territorier bør være støtteberettigede.
- Støttesatsen bør være mindst 75 %.
- Artikel 11 bør i lighed med artikel 12 indeholde en selvstændig målsætning om inddragelse af interessegrupper.

Forbrugerrådet har ikke haft mulighed for at forholde sig til forslaget, og ønsker følgelig ikke at blive taget til indtægt hverken for eller imod forslaget.

KL finder udvidelsen af LIFE programmet med en klimakomponent og ”integreerede projekter” positiv. Man finder stadig at ansøgningsproceduren er meget ressourcekrævende, og at afskaffelsen af de nationale allokeringer stiller endnu større krav til ansøgningerne. **KL** opfordrer til at der oprettes en national struktur, der understøtter kommunerne i ansøgningsprocessen. Der henvises i den forbindelse til forudsætningen i Grøn Vækst om væsentlig LIFE medfinansiering til kommunernes Natura2000 indsats.

WWF Verdensnaturfonden og **Dansk Ornitologisk Forening (DOF)** har fremsendt et fælles høringsvar, med bilag, der endvidere omfatter **BirdLife International** og **European Environmental Bureau**. Organisationerne har en række konkrete forslag:

- Midlerne til LIFEprogrammet ønskes hævet til 1 % af det samlede EU-budget, heraf 1 mia. €/år til biodiversitetsindsats.
- Den øremærkede andel til biodiversitet bør hæves til 75 %.
- Indsatser i oversøiske territorier ønskes gjort støtteberettigede.
- Støttesatserne bør efter **WWF's** og **DOF's** opfattelse hæves til 70-80 %, i visse udsatte regioner og for integreerede projekter op til 85 %.
- Bevillingen til traditionelle projekter bør fordobles.

WWF og **DOF** støtter integreerede projekter under den forudsætning at det ikke sker på bekostning af de traditionelle projekter. I forbindelse med integreerede projekter fremhæves at indsatsen for Natura2000 gennem udarbejdelsen af den såkaldte Prioritised Actions Framework bør fremgå af forordningen. I relation til klima-delprogrammet vurderer **WWF** og **DOF** at dette bør fokusere på synergi mellem klimabeskyttelse, biodiversitetsbeskyttelse og andre miljømæssige mål.

Endelig fremhæves, at den foreslåede udelukkelse af moms og fastansat personale som støtteberettigede udgifter især vil ramme NGO'er og små og mellemstore virksomheder. Begge disse kategorier af ansøgere vil have begrænset kapacitet til at ansøge om integreerede projekter.

Man ønsker i den forbindelse en stærkere forpligtelse til involvering af interessenter indføjet i forordningen, herunder en mulighed for NGO'er at være ansvarlige for integrerede projekter.

Advokatrådet, Dansk Byggeri og Dansk Industri har meddelt, at de ikke har bemærkninger.

Sagen blev behandlet på miljøspecialudvalgsmødet den 9. februar 2012, hvor der var følgende bemærkninger:

Der blev afgivet bemærkninger fra DOF/BirdLife og DANVA. DANVA har skriftligt tilkendegivet, at man "er yderst tilfreds med, at der lægges op til, at klima nu får sit eget delprogram med tre prioriterede indsatsområder. Da en del af klimaudfordringerne skal løses af vandselskaberne eller i et samarbejde med vandselskaberne ville det være relevant at sikre at aftagerne af regn- og spildevand (i DK vandselskaberne) gives mulighed for at ansøge programmet direkte."

DOF/BirdLife tilkendegav på mødet, at de konkrete klimaprojekter bør medvirke til at fremme programmets miljø og naturpolitiske målsætninger, samt at såfremt en sådan synergi ikke fremmes af klimaprojekterne, kunne støtte til disse med fordel søges hjemtaget fra andre EU-fonde.

Sagen blev behandlet på klima, energi og bygningspecialudvalgsmødet den 15 februar 2012, hvor der var følgende bemærkninger:

Vedvarende Energi noterede sig, at artikel 21 lagde op til, at "operating grants" til NGO'er fortsat skulle være en mulighed, hvorfor man gerne så den bevaret.

7. Forhandlingssituationen

Der har været møde i miljøarbejdsgruppen den 18. og 19. januar samt den 3. og 10. februar 2012 under dansk formandskab.

Hvad angik de konkrete elementer i forslaget fremhævede flere medlemsstater bl.a. forslagets overordnede struktur (den fleksible top-down tilgang og etableringen af et underprogram for klima), simplificeringen af de administrative procedurer og reservering af 50 % af midlerne til biodiversitet og naturbeskyttelse som afgørende positive elementer i det nye forslag.

De fleste medlemsstater støttede endvidere den overordnede idé bag de integrerede projekter, men udtrykte dog samtidig stor tvivl om, hvorvidt disse projekter kunne fungere i praksis. Et antal medlemsstater fandt også, at der var behov for at sikre en bedre sammenhæng mellem LIFE og CSF (Fælles Strategisk Ramme).

Flere medlemsstater udtrykte endvidere støtte til den foreslåede stigning i EU-medfinansierungsgraden, mens andre samtidig fremsatte kritik af den foreslåede fjernelse af moms og personaleomkostninger som støtteberettigede. Hvad angik forslaget om geografisk balance ønskede flere medlemsstater at kriterierne herfor blev inkluderet i selve forordningen, og ikke blev vedtaget via delegerede retsakter. Der var i forlængelse af dette en generel bekymring blandt medlemsstaterne hvad angik brugen af delegerede retsakter i forslaget.

8. Regeringens foreløbige generelle holdning

LIFE-programmet er det eneste EU-program, der er målrettet natur, miljø og som noget nyt klima. Det har hidtil vist sig særdeles relevant for Danmark indenfor både natur og miljøkomponenterne. Der har hidtil været en overvægt af naturprojekter, i nogen grad fordi miljøkomponenten (eco-innovation) har kunnet finde mere attraktiv finansiering i andre programmer. Det er derfor tilfredsstillende, at miljødelprogrammets fokus rettes mere mod gennemførelse af EU-lovgivningen. Det er i den forbindelse logisk, at hele programmets strategiske fokus skærpes, og at medlemsstaternes indflydelse herpå gennem arbejdsprogramlægningsplanen styrkes.

Grundlæggende finder Regeringen, at miljø- og klimaprogrammet LIFE inden for en samlet set mere restriktiv ramme bør fokuseres og opprioriteres markant. Det er samtidig centralt at sikre synergi internt i programmet såvel som med andre EU-programmer.

Regeringen kan på den baggrund generelt tilslutte sig de nyskabelser, der med forslaget er tilføjet det eksisterende LIFE+ program. Udover medlemsstaternes inddragelse i arbejdsprogramlægningsplanen, drejer det sig væsentligst om tilføjes af et selvstændigt delprogram for klimaprojekter rettet mod forebyggelse af klimaforandringer og klimatilpasning med selvstændigt budget, en forenkling af tilskudsproceduren, afskaffelsen af den gældende forhåndsfordeling af midlerne mellem medlemslandene i form af nationale konvolutter, samt introduktion af en ny type såkaldt integrerede projekter.

Introduktionen af integrerede projekter vurderes at være i god overensstemmelse med de grundlæggende principper i andre fællesskabstiltag f.eks. især ”mainstreaming” af miljø- og klimahensyn og den Fælles Strategiske Ramme (CSF) og vil med de rette rammebetingelser med stor sandsynlighed øge værdien af gennemførte projekter. Et særligt aspekt ved de integrerede projekter er den geografiske balance, der skal sikre, at alle medlemslande bringes til at opstille og gennemføre et minimum af integrerede projekter med en passende spredning på en række prioriterede indsatsområder. Regeringen anser det for vigtigt, at kriterier og tildelingsprocedure for integrerede projekter er tilstrækkeligt transparente. Dette kan efter Regeringens opfattelse opnås, ved at inkludere de overordnede kriterier herfor i forordningsteksten. Den endelige udmøntning heraf bør dog af praktiske hensyn overlades til Kommissionen ved en delegeret retsakt.

En forenkling af de administrative krav er påkrævet. De foreslåede tiltag (forhøjede støttesatser kombineret med at moms og udgifter til fast personale udgår som støtteberettigede projektkostninger) anses for relevante, men bør overvejes suppleret med yderligere forenklingstiltag, i den udstrækning det er muligt inden for de fælles støtteregler. Hvad angår undtagelsen af støtte til udgifter til fast personale, bør det overvejes at erstatte denne med andre foranstaltninger, der sikrer projektejskab.

Regeringen kan endvidere støtte, at såvel udformning af indikatorer til vurdering af programmets resultater samt kriterier for, hvorvidt projekter, der foreslås af medlemsstaterne vurderes at bidrage til at opfylde programmets overordnede målsætninger, fastsættes af Kommissionen via delegerede retsakter.

Endelig lægger Regeringen vægt på, at drøftelserne af Kommissionens forslag ikke foregriber forhandlingerne om EU's flerårige finansielle ramme.

9. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg

PUNKT 6

EU's bidrag til sluttekst fra Rio+20-konferencen den 20.-22. juni 2012: "Pathways to a Sustainable future"

- Rådskonklusioner

Nyt notat

Resumé

EU vedtog den 10. oktober rådskonklusioner om EU's overordnede holdning til forberedelse af Rio+20 konferencen i juni 2012. Den 10. januar har konferencens to medformænd fremlagt udkast til sluttekst, som i de kommende måneder skal forhandles i New York. Med henblik på at formulere en samlet EU holdning til de elementer, der indgår i slutteksten, har formandskabet fremlagt udkast til rådskonklusioner, som forventes vedtaget på rådsmøde (miljø) den 9. marts 2012.

Konklusionsteksten bekræfter EU's vilje til at indgå aktivt og konstruktivt i forhandlingerne. EU understreger endnu en gang, at grøn økonomi som økonomisk model har potentialet til at forene kravet om økonomisk vækst med hensyn til miljø, og at EU arbejder for, at konferencen i Rio resulterer i en "green economy roadmap" med konkrete mål, tiltag og tidsfrister. EU efterspørger konkret handling på en række områder under overskriften grøn økonomi og udtrykker sig positivt om muligheden for at vedtage nye bæredygtighedsmål, der komplementerer de eksisterende 2015-mål. Det fastslås i konklusionsteksten, at der er behov for institutionelle reformer, men at disse skal ske under hensyntagen til den bedst mulige udnyttelse af eksisterende ressourcer. Danmark støtter formandskabets udkast til konklusionstekst.

1. Baggrund

FN's konference om bæredygtig udvikling (Rio+20) finder sted i Rio de Janeiro den 20.-22. juni 2012 under dansk EU-formandskab. De to centrale temaer er grøn økonomi inden for rammerne af bæredygtig udvikling og fattigdomsbekæmpelse samt de institutionelle rammer for bæredygtig udvikling.

Den globale forberedelsesproces til Rio+20 konferencen ledes af FN's afdeling for sociale og økonomiske forhold med Sha Zukang, Under-Secretary General, i spidsen. De konkrete forhandlinger ledes af de to medformænd (co-chairs) for Rio-bureauet John Ashe, FN-ambassadør for Antigua og Barbuda og Kim Sook, FN-ambassadør for Korea.

EU's foreløbige positioner på Rio+20 blev vedtaget på miljørådet den 10. oktober 2011 med rådskonklusionerne "Rio+20: towards achieving sustainable development by greening the economy and improving governance". Det overordnede budskab i konklusionerne er, at EU er indstillet på at spille en aktiv og positiv rolle i forberedelserne af Rio+20 konferencen og, at EU ser grøn økonomi og styrkelse af den institutionelle struktur for bæredygtig udvikling som vigtige veje til bæredygtig udvikling.

Medformændene fremlagde den 10. januar 2012 udkast til sluttekst for Rio- konferencen. Udkastet til sluttekst (zero-draft) sammen med rapporten fra FN's Højniveaupanel for Global Bæredygtighed

udgør udgangspunktet for et meget koncentreret forhandlingsforløb i foråret 2012, om hvad der skal komme ud af konferencen. Teksten vil være genstand for forhandlinger på tre møder i New York forud for selve Rio-konferencen. Rapporten fra FN's højniveaupanel "Resilient people, resilient planet: A future worth choosing" blev præsenteret den 30. januar 2012.

Første forhandlingsmøde om slutteksten blev afholdt den 25.-27. januar. Andet forhandlingsmøde afholdes den 19.-25. marts 2012 og det tredje forhandlingsmøde afholdes den 23. april til 4. maj 2012. I midten af juni afholdes det sidste formelle forberedende møde (Prepcom III) i Rio.

Udkast til rådskonklusioner forudses vedtaget på rådsmøde (miljø) den 9. marts 2012.

2. Formål og indhold

Rådskonklusionerne indeholder EU's position i forhold til hovedelementerne i medformændenes udkast til sluttekst, og udgør det mandat, som EU formandskabet i samarbejde med Kommissionen og EU delegationen i New York forhandler på grundlag af.

Konklusionsteksten understreger, at verden står overfor en økonomisk og klima- og ressourcekrise og at de to kriser og genbekræfter EU's vilje til at spille en aktiv og konstruktiv rolle i forberedelserne af Rio+20 konferencen og understreger betydningen af, at såvel civilsamfund, som erhvervsliv og lokale myndigheder på alle niveauer inddrages aktivt i forberedelse og opfølgning af konferencen.

EU understreger endnu en gang, at grøn økonomi som økonomisk model har potentiale til at forene økonomisk vækst med hensyn til miljø, og at EU arbejder for, at konferencen i Rio resulterer i en "green economy roadmap", der indeholder specifikke mål og initiativer og tidsfrister på internationalt niveau.

Det konstateres, at klimaforandringer udgør en betydelig trussel, og at Rio konferencen skal bygge på synergier mellem løsninger af klimaproblemet, biodiversitetsudfordringerne og fattigdomsbekæmpelse, og at styrkelse af ressourceeffektivitet er helt centralt for en mere bæredygtig global økonomi.

Samtidig understreges behovet både for bedre indikatorer til at måle bæredygtig udvikling og for et kapacitetsopbygningsprogram, der kan sikre vidensdeling og informationsudveksling om bæredygtige løsninger på nationalt og regionalt niveau samt behovet for at nå til enighed om 10 årig ramme for programmer for bæredygtig produktion og forbrug, herunder fremme af bæredygtige indkøb som et kerneelement i skabelsen af en grøn økonomi.

Med hensyn til konkrete handlinger til implementering af grøn økonomi tilskynder EU til yderligere integration af konkrete tiltag i specifikke sektorer med henblik på at skabe forskellige veje til en grøn økonomi.

EU anfører, at vedtagelse af nye bæredygtighedsmål sammen med beslutning om en "green economy roadmap" og en ny institutionel ramme for bæredygtig udvikling vil kunne bidrage til bæredygtig udvikling og komplementere de eksisterende 2015-mål.

Med hensyn til de institutionelle rammer for bæredygtig udvikling anerkender EU behovet for en reform, der tager hensyn til strukturelle, finansielle og juridiske forhold og indebærer en klar forbedring af det internationale rammeværk for bæredygtig udvikling. EU bekræfter sin villighed til at indgå i drøftelser om etablering af et nyt bæredygtighedsråd, der skal fremme en bedre udnyttelse af eksisterende ressourcer og bedre implementering f.eks. via peer reviews. EU gentager også ønsket om, at UNEP opgraderes til en FN-særorganisation for miljø med hovedsæde i Nairobi og at forstærke anvendelse af Rio princip nr. 10 ved at gøre Århus konventionen til en global konvention.

EU understreger vigtigheden af at mobilisere finansielle ressourcer gennem alle kilder på en måde, der i lyset af den økonomiske krise understøtter økonomisk genopretning og konsolidering af offentlige finanser. Betydningen af Bretton Woods og andre internationale finansielle institutioner og af partnerskaber med privatsektoren fremhæves også. Det understreges tilmed, at markedsforvridende og miljøskadelige subsidier bør fjernes, og at der skabes et miljø der fremmer grønne investeringer. Behovet for at forbedre bistandseffektiviteten fremhæves, og EU's medlemsstaters forpligtelse til at nå det samlede ODA mål i 2015 genbekræftes.

3. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa Parlamentet vedtog en resolution den 29. september som udvikling af en fælles EU-position. Europa Parlamentet skal ikke formelt høres i forbindelse med vedtagelse af rådskonklusioner..

4. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant, da EU's bidrag ikke indeholder forslag til EU-regulering.

5. Gældende dansk ret

EU's bidrag har ikke i sig selv retslige konsekvenser for Danmark.

6. Konsekvenser

Konklusionerne har ikke i sig selv statsfinansielle eller samfundsøkonomiske konsekvenser for Danmark. Udmøntning af evt. opfølgende initiativer kan have statsfinansielle konsekvenser. Udgifterne til udviklingsaktiviteter, der måtte udspringe af Rio+20, vil blive afholdt inden for allerede eksisterende bistandsrammer. Evt. øvrige opfølgende initiativer finansieres inden for de respektive ministeriers allerede eksisterende rammer. Såfremt initiativer finansieres gennem EU's budget, vil det danske bidrag udgøre omkring 2 pct. heraf.

7. Høring

Sagen vil blive forelagt miljøspecialudvalget samt klima- energi og bygningspecialudvalget forud for rådsmødet den 9. marts.

Miljøspecialudvalget 9. februar 2012

WWF ønskede en eksplicit reference til skat på finansielle transaktioner i pkt. 10 og opfordrede til ændring i sprogbrug, så man i højere grad fokuserede på, at udgifterne vil blive meget større hvis man ikke handlede nu. Derudover ønskede man at påpege at COP17 resultaterne ikke burde bruges som et godt udgangspunkt.

Landbrug og Fødevarer ønskede en bemærkning i forhold til fødevarer sikkerhed og at landbrug kunne levere på alle Rio's tre søjler. I forhold til skov opfordrede man til at lade sig inspirere af den europæiske aftale.

Der er endvidere indkommet 2 skriftlige høringsvar:

92-gruppen finder det meget vigtigt, at EU bakker entydigt op om vedtagelse af ambitiøse og konkrete SDG'er ifm. Rio+20 processen. Det er endvidere vigtigt, at EU og Danmark arbejder aktivt for oprettelsen af et bæredygtighedsråd, herunder og at Danmark og EU arbejder aktivt for en vedtagelse om, at landene skal etablere nationale bæredygtighedsråd, og at disse råd for en vigtig funktion i forbindelse med at sikre konkret national opfølgning på Rio+20. Man støtter, at Danmark vil arbejde for, at anbefalingerne fra det globale bæredygtighedspanel inddrages aktivt i arbejdet ifm. Rio+20 og at de oprindelige principper fra Rio processen indgår tydeligt i resultatet fra Rio+20 mødet. Det er helt afgørende, at Danmark og EU arbejder for konkrete beslutninger på Rio+20, herunder at styrke virksomhedernes forpligtelser ifm. at skabe bæredygtig udvikling, og herunder vedtage bindende forpligtelser for virksomheder for at bidrage aktivt til bæredygtig udvikling og rapportere om det. Man finder endvidere, at Danmark og EU skal arbejde for en hurtig udfasning af subsidier samt at der udfoldes langt større vilje fra de rige lande til at tilvejebringe den nødvendige finansiering af bæredygtig udvikling globalt – herunder til støtte til de fattigste lande.

Landbrug & Fødevarer finder det helt centralt, at der findes globale løsninger gennem bindende aftaler på de udfordringer vi står overfor. På sigt er det vigtigt, at arbejdet resulterer i en "green economy roadmap", der konkret peger på, hvordan grønne teknologier kan fremmes og implementeres uden at det skader de enkelte landes konkurrenceevne. En meget central udfordring i arbejdet for en mere bæredygtig udvikling på globalt plan er fødevarerforsynings sikkerheden og Landbrug & Fødevarer skal derfor opfordre til, at dette punkt kommer til at stå højt på EU's dagsorden. Fødevarerhvervet udgør en væsentlig sektor i den grønne økonomi, og Rio +20 slutdokumentet bør afspejle dette. Slutteksten bør også klart afspejle forholdet mellem fødevarerforsynings sikkerhed, landbruget og fødevarerhvervet. Man er enig i at der bør være et særligt fokus på energi og vand, og savner også i den forbindelse relationen til fødevarerforsynings sikkerheden. Der bør lægges vægt på landmandens frie valg af produktionsform, samt at vores industrialiserede landbrug udgør et centralt omdrejningspunkt i forhold til den globale fødevarerforsynings sikkerhed. Det er helt centralt, at fødevarerproduktionen og de løsninger som erhvervet kan mønstre får en mere central rolle i forhandlingerne. I relation til vand finder man, at Rio-processen bør skabe en mere global løsningsorienteret tilgang. Landbrug & Fødevarer tilslutte sig ønsket om større åbenhed og inddragelse af civilsamfundet i miljøspørgsmål på global plan og EU dermed arbejder på, at forstærke Rio princip nr. 10 ved at arbejde for at principperne i Århuskonventionen får en global udbredelse.

Klima- energi og bygningsspecialudvalget 15. februar

Greenpeace gjorde opmærksomme på, at det var vigtigt med en klar melding på udfasningen af subsidier på fossile brændstoffer, og viste i den forbindelse bekymring for udtrykket "gradvis" under regeringens holdning. De ønskede i den forlængelse en direkte reference til FN's generalsekretærs højniveaupanel for Global Bæredygtigheds anbefaling om en komplet udfasning i 2020.

92-gruppen ønskede, at Danmark arbejder for ambitiøse handlinger i EU på eventuelle bæredygtighedsmål. De ønskede derudover, at EU støttede op om forhandlingstekstens forslag for

nationale bæredygtighedsråd, der kunne sikre national implementering på området. Herudover så de gerne, at corporal accountability stod tydeligere i teksten. Endeligt problematiserede 92-gruppen formuleringen vedrørende udfasning af subsidier idet de ønskede, at det skulle fremgå, at hvis subsidier var miljøskadelige skulle de afskaffes. Det skulle ikke være en yderligere betingelse at de skulle være markedsforvridende.

Vedvarende Energi mente ikke, at generalsekretærens energimål om fordobling af vedvarende energi og fordobling af energieffektivitet i 2030 var ambitiøse nok, og så gerne at Danmark og EU skubbede for en tredobling af målene. Derudover påpegede de, at formuleringen af energieffektivitetsmålet var kringlet, og at der var risiko for fejltolkning af målet.

NOAH savnede et nationalt fokus på bæredygtighedsstrategier og Agenda21. Derudover savnede de referencer til indikatorer ifm. et muligt bæredygtighedsråd.

8. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er generel enighed om, at EU skal spille en aktiv og konstruktiv rolle frem mod og under Rio+20. EU arbejder samlet set for, at man opnår enighed om en langsigtet vision for bæredygtig udvikling med en maksimal aktivering af markedet, virksomheder og civilsamfund samt en reform af FN's institutionelle rammer for bæredygtig udvikling og miljø.

Der er blandt medlemsstaterne let forskellige holdninger til spørgsmålet om vedtagelse af bæredygtighedsmål (SDGer), men der er overvejende tendens til, at alle lande er grundlæggende positive overfor ideen om bæredygtighedsmål.

Der er ligeledes let divergerende holdninger til spørgsmålet om den fremtidige institutionelle ramme for bæredygtig udvikling, herunder navnlig hvad angår EU's holdning til ideen om etablering af et nyt bæredygtighedsråd.

9. Regeringens generelle holdning

Regeringen kan støtte det foreliggende udkast til rådskonklusioner.

Regeringen mener, at det foreliggende zero draft fra de to medformænd udgør et positivt udgangspunkt for forhandlingerne af en sluttekst. Regeringen mener også, at anbefalingerne fra det globale bæredygtighedspanels rapport "Resilient people, Resilient planet: A future worth choosing" bør tages i betragtning i forhandlingerne af slutteksten fra Rio.

Regeringen vil generelt prioritere forhandlingerne op til Rio+20 højt og arbejde for, at der skabes enighed om et sæt nye realistiske og omkostningseffektive globale bæredygtighedsmål, der bygger på og komplementerer 2015-målene uden at disse og deres opnåelse inden 2015 undermineres. I den forbindelse finder regeringen, at bæredygtig energi samt vand kan være udgangspunkt for konkrete mål. Det er regeringens opfattelse, at der skal sikres synergi i substansen mellem Rio+20, de internationale klimaforhandlinger samt det globale arbejde til styrkelse af biodiversiteten og den generelle globale indsats for bekæmpelse af fattigdom og samtidig at disse udformes i respekt for og forlængelse af de initiativer mange lande allerede har iværksat.

Regeringen finder det grundlæggende vigtigt, at temaet om grøn økonomi på Rio konferencen bliver udgangspunkt for en positiv global vision, hvor der lægges vægt på muligheder frem for

begrænsninger, og at der kan vedtages konkrete mål og initiativer, der møder miljø og ressourcemæssige udfordringer og samtidigt bidrager til at bekæmpe fattigdom.

Samtidig støtter regeringen en vedtagelse af den frivillige 10 årige ramme af programmer for bæredygtig forbrug og produktion, herunder indsatsen for at fremme intelligente, bæredygtige indkøb som et kerneelement i skabelse af en grøn økonomi.

Regeringen mener klart, at der er behov for reform af de institutionelle rammer for bæredygtig udvikling og er indstillet på at drøfte ideen om et globalt råd for bæredygtig udvikling, som bl.a. løbende kan monitorere opfyldelse af vedtagne målsætninger. Regeringen lægger i den forbindelse vægt på, at et sådant bæredygtighedsråd så vidt muligt baserer sig på effektiv udnyttelse af eksisterende ressourcer. Regeringen kan støtte ideen om at opgradere UNEP til særorganisation for miljø inden for FN systemet.

Regeringen støtter endvidere igangsættelsen af en proces, som gradvist udfaser markedsskadelige subsidier, som har en negativ effekt på miljøet og er inkompatible med bæredygtigt udvikling.

Regeringen finder, at der er behov for at mobilisere finansielle ressourcer til implementering af mål og forpligtelser, som vedtages på Rio konferencen og at der lægges vægt på at det sker fra både offentlige og private kilder. For så vidt angår de offentlige kilder er det dog afgørende, at det sker i lyset af den økonomiske krise, på en måde der understøtter økonomisk genopretning og understøtter konsolidering af offentlige finanser.

10. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen vil blive forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering. Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.